

Oslo 13.januar 1987

Med forbehold om endringer
SPERRET til 13.1.87 kl 1300

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Tale ved utdelingen av Barnas Fredspris

Det er en glede for meg å være tilstede ved denne første utdelingen av Barnas Fredspris.

Barn og unge er i dag sterkt opptatt av spørsmål om krig og fred, rettferdighet og urettferdighet i vår verden. I anledning FNs fredsår i fjor skrev mange barn til meg om dette, ofte fra barnehager og skoleklasser. I ord og tegninger viste de at ønskene om en fredeligere og en mer rettferdig verden er sterke og levende. Det gir inspirasjon og håp for fremtiden.

Mange er redde for krig og urolige for fremtiden. De uttrykker ønsker om å få slutt på krig, om å avskaffe atomvåpnene. De er også opptatt av sult, nød, urettferdighet og miljø-ødeleggelsene i verden.

Det er grunn til den uroen. Den er nødvendig. For uroen er også drivkraften til forandring.

Våpenkappløpet angår oss alle. Dypest sett bygger det på mistillit og kamp om makt og innflytelse. Det koster enormt med penger, og mange av de flinkeste vitenskapsmenn i verden bruker sine evner til å lage nye våpen. De samlede militære utgifter i verden nærmer seg raskt 8.000 milliarder kroner pr. år. Det er et tall så stort at vi vanskelig kan forstå det.

Men det er 32 ganger så mye som det vi bruker til utviklingshjelp i de fattige landene. Ja, militærutgiftene vokser hvert år med mer enn de 250 milliarder kronene vi bruker til utviklingshjelp.

Det burde vært omvendt.

Og vi kan gjøre noe. Vi kan forandre på tingene. Men hvis vi skal greie det, er det nødvendig at mange ønsker det og arbeider for det.

Det er riktig at det er gjort mye, for å stanse opprustningen, uten at det er oppnådd så mye. Men det nytter ikke å gi opp av den grunn. Vi har også eksempler på at det nytter. Og vi må ikke bli pessimister og glemme det som gir oss grunn til å se med håp på fremtiden.

Noen av dere kan spørre en bestemor eller bestefar. De vil huske at Norge og Sverige en gang var nær ved å starte krig med hverandre, i 1905.

I dag er det en helt utenkelig tanke.

Mange av dere kan spørre mor og far om den andre verdenskrig. Mange av de land som for vel 45 år siden opplevde krig, driver i dag et samarbeide som gjør en ny krig utenkelig.

Derfor må vi arbeide videre for å fjerne den mistillit som er mellom mange land, særlig mellom USA og Sovjetunionen. Vi må samarbeide mer og bedre, på alle områder. Det gjelder miljøvern, industri og kultur, økonomi og handel. Bare på den måten kan større kjennskap til hverandre, større forståelse for hverandres problemer legger grunnlaget for større tillit.

For vi har ikke noe valg. I dag har vi atomvåpen nok til å ødelegge jordkloden. Ingen kan vinne en atomkrig. Uhellet i kjernkraftreaktoren i Tsjernobyl har minnet oss om det. Det har gjort vann udrikkelig, mat uspiselig og beitemarker urbrukelig i mange land. Hva hvis det hadde eksplodert en atombombe?

Alle land har en felles interesse av å unngå krig.

Vi lever i en verden der vi hver for oss kan få større muligheter, men hvor vi samtidig blir mer og mer avhengig av hverandre. Det som skjer i andre land angår også oss. Det betyr noe for hvordan min og din fremtid skal bli. Tsjernobyl er bare ett eksempel. Utslipp fra en fabrikk i Sveits har truet med å ødelegge Rhinen som renner gjennom flere land og ut i Nordsjøen.

Tørken i Afrika angår også oss. Det samme gjør utryddelsen av skog i Sør-Amerika og Asia. For dette påvirker nå miljøet, ikke bare er lokalt, men også globalt. Miljøproblemene kjenner ingen landegrensener og respekterer ingen nasjonalstater.

I de rike industrilandene er det industri og biltrafikk som forurenser naturen. Men i den fattige del av verden skyldes mange av miljø-ødeleggelsene fattigdommen.

Derfor har de helt rett, barn og unge som skriver at vi må få mer rettferdighet i verden. Vi må skape rettferdighet gjennom utvikling i de fattige landene. Millioner på millioner er avhengig av økonomisk utvikling for å komme ut av fattigdom og nød.

Vi kan greie det. Vi har greid det i vårt eget land og i andre industriland, som har arbeidet seg ut fra fattigdom til velstand. Det er mange gledelige eksempler også i andre deler av verden. De to folkerikeste land i verden, Kina og India, har iløpet av det siste tiåret blitt istand til å brødfø seg selv.

Vi er i stand til å snu utviklingen. Vi vet det er mulig og vi vet mye om hvordan vi skal greie det. Det betyr ikke at oppgaven er lett. Det vil kreve evne og vilje til å bruke det vi vet, til å påvirke alle med innflytelse og ansvar i alle land.

Da trengs vi alle til å skape holdninger og en sterk opinion, som kan kreve at vi gjør det som er nødvendig for å verne de viktigste verdiene av alle, nemlig rettferdighet og fred.

Arbeidet med å gi barn og unge troen på og mulighetene til en fremtid er en viktig del av dette arbeidet. Vinneren av

denne første Barnas Fredspris, munken Kantaypiwat yter et bidrag til dette. Gjennom sitt barnehjem i Thailand for gutter og jenter som ellers måtte bo i gatene, er han med på å gi barn et håp og en fremtid.

Den innsats som gjøres blant de mest utsatte barn, gatebarna i utviklingslandene, er derfor et ekte fredsarbeid. Det er særlig imponerende at vår prisvinner har holdt sitt "barnehjem" igang helt siden 1940 som en frittstående humanitær og pedagogisk institusjon uten støtte fra andre hjelpeorganisasjoner. Han har også i sitt arbeid lagt vekt på å gi like muligheter til jenter og gutter.

Barnas Fredspris er et håndslag fra norske barn til thailandske barn. Jeg er glad for at barn og unge engasjerer seg på en slik direkte og praktisk måte i internasjonalt fredsarbeid.

Jeg ønsker lykke til med prisen og det viktige arbeidet for barn som trenger et hjem i Thailand.